



Vesilain mukainen luvantarve

-Virtavesikunnostukset-



Perttu Ottelin

- Ympäristöylitarkastaja Etelä-Suomen aluehallintovirastossa (AVI)
- Noin 10 vuoden kokemus vesilain valvonnasta Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (ELY-keskus)
- [perttu.ottelin\(at\)avi.fi](mailto:perttu.ottelin@avi.fi)





Viranomaiset ja roolit (VL 1:7)

- Valvontaviranomaiset: elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus, valtion valvontaviranomainen) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
 - Rinnakkainen ja toisistaan riippumaton toimivalta
- Aluehallintovirasto (AVI): Lupaviranomainen



Yleistä vesilaista ja käytännöistä

- (Tyypillinen) virtavesikunnostus ei kuulu ilmoitusvelvollisuuden piiriin (VL 2:15)
 - Ruoppaukset, ojitukset, vedenotto, johdon sijoittaminen jne. tietyissä tapauksissa
- Luvan tarve usein selvitetään valvontaviranomaiselta (hyvä käytäntö)
 - Lausuntopyyntömenettely, sähköposti...
 - Käytännöt vaihtelevat ELY-keskuksittain
 - Valvontaviranomainen voi antaa ns. reunaehtoja, joita noudattamalla mahdolliset haitat suljetaan pois, jolloin lupaa ei tarvitse hakea
- Selkeästi luvan vaativat hankkeet voidaan suoraan laittaa vireille AVI:ssa
- Luvantarpeen selvittäminen ja ohjeistus viranomaiselle ns. ennakkovalvontaa
- Luvantarve (ELY/kunta) perustuu mahdollisiin riskeihin ja luvan saannissa (AVI) huomioidaan myös hyödyt (intressivertailu)
- Lausunto luvantarpeesta ei ole lupa



Virtavesien määritelmät (VL 1:3)

- Joella tarkoitetaan virtaavan veden vesistöä, jonka yläpuolinen valuma-alue on vähintään sata neliökilometriä.
- Purolla tarkoitetaan jokea pienempää virtaavan veden vesistöä, jonka yläpuolinen valuma-alue on enemmän kuin kymmenen neliökilometriä tai jossa jatkuvasti virtaa vettä tai kalankulku on merkittävässä määrin mahdollista.
- Norolla tarkoitetaan sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista.
 - Luonnontilaisen muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron luonnontilan vaarantaminen vaatii aluehallintoviraston (AVI) poikkeusluvan (VL 2:11). Kyseinen pykälä huomioi myös muun muassa fladat ja kluuvijärvet.



VL 3:2 Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus

Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos:

- 1) aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyyttä; (**haitallinen padotus**)
- 2) aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista; (**happamat sulfaattimaat, pohjavesialueet, simpukat, viitasammakot, Natura-alueen suojeluperusteet yms.**) ⇒ Luonnonsuojelulain mukainen menettely
- 6) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille; (**kalankulkukelpoisuus, ajankohtarajoitukset**)
- 8) vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen (**noroille vastaavasti VL 2:11**), (**soraistus, kaivaminen**)
- 9) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua. (**tutkimustoiminta**)

Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos edunmenetys aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa. (**oijitusyhtiöt, maanomistajat, maankuivatus**)

Lupaviranomaisen lupa tarvitaan myös:

- 1) sellaiseen noron tai ojan taikka sen vedenjuoksun muuttamiseen, josta aiheutuu vahinkoa toisen maalle, jos asianomainen ei ole antanut tähän suostumustaan eikä kyse ole 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta; (**padotus, maankuivatus**)
- 2) sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön, josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suostumustaan.



VL 2:9 Rakennelman kunnossapito ja poistaminen

Vesistöön (vähintään puro) tehdyn rakennelman omistajan on pidettävä rakennelma sellaisessa kunnossa, ettei siitä aiheudu vaaraa taikka yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia.

Ilman lupaviranomaisen lupaa ei saa poistaa rakennelmaa, joka vaikuttaa vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että rakennelman poistaminen ei merkittävästi loukkaa yleistä tai yksityistä etua...
(nousuesteet puroissa ja joissa)



VL 5:8 Ojan kunnossapito ja käyttäminen

- Hyödynsaajan tai hyödynsaajien on pidettävä oja kunnossa siten kuin 7 §:ssä säädetään. Kun ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitussyhteisö, yhteisön on huolehdittava ojan kunnossapidosta.
 - Hyvä käydä etukäteen keskustelua viljelijöiden kanssa miten kunnostus tulee vaikuttamaan tuleviin kunnossapitoperkauksiin.
 - Mahdollinen ojitustoimituksen päätös



VL 3:3 Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet

VL 3:2 kohdassa tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava lupaviranomaisen lupa:

- 1) valtaväylän tai yleisen kulku- tai uittoväylän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;...

Joessa on syvimmällä kohdalla väylä veden vapaata juoksua, kulkemista, puutavaran uittoa ja kalan kulkua varten (valtaväylä). Mitä tässä laissa säädetään valtaväylästä, koskee myös sellaista vesistöissä olevaa salmea tai kapeikkoa, jossa säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai jossa kala yleensä kulkee. (VL 1:6)

Valtaväylä on kolmannes keskivedenkorkeuden mukaisesta joen leveydestä. Kun vesistöissä säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai uittoa, valtaväylän leveys on kuitenkin vähintään seitsemän metriä... (VL 1:6)



VL 2:7 Yleiset velvollisuudet vesivarojen ja vesialueiden käytössä

- Vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävänä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna
 - Ns. haitan minimoimisperiaate. Aina voimassa.



Suostumukset (yksi tapa lähestyä asiaa...)

- *Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetyistä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos edunmenetys aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa (VL 3:2)*
- Aktiivinen ojitusyhtiö: Suostumus vaaditaan
- Uinuva ojitusyhtiö: Suostumukset tapauskohtaisesti kiinteistön omistajilta
 - Esim. yhden kuivatusalueen kiinteistöt tai yläpuolisen alueen kiinteistöt tms.
- Järjestäytynyt yhteinen vesialue: Suostumus yhteyshenkilöltä (KTJ)
- Järjestäytymätön yhteinen vesialue:
 - Jos ”rantakiinteistön” omistajan suostumus ja omistaja on osakas, se riittää? (ks. Yhteisaluelaki § 28a)
 - Jos ”rantakiinteistön” omistaja ei ole osakas, niin kolmen suurimman suostumus tai yli 50 % osuus?
- Oleellista mahdollisten haitankärsijöiden tunnistaminen

ALUEELLINEN VALVONTAVIRANOMAINEN SANOO VIIMEISEN SANAN!



Yhteisaluelaki 28a §

Osakkaalla on oikeus, jollei osakaskunta toisin päättä tai jollei osakaskunnan säännöissä toisin määrätä tai jollei muussa laissa säädetä toisin, käyttää yhteistä aluetta sen käyttötarkoituksen huomioon ottaen hyväkseen sillä tavoin, ettei se estä muita osakkaita vastaavanlaisella tavalla käyttämästä aluetta hyväkseen. Jollei kaikkien osakkaiden alueen käyttötarkoituksen vuoksi ole mahdollista käyttää hyväkseen aluetta tarvettaan vastaavassa määrin, alueen käyttö on järjestettävä osuuksien mukaisessa suhteessa sopimalla tai osakaskunnan päättämällä tavalla.

Jollei osakaskunnan päätöksestä, säännöistä tai muusta laista muuta johdu, osakas saa ilman muiden osakkaiden suostumusta tai osakaskunnan lupaa käyttää yhteistä aluetta hyväkseen alueen käyttötarkoituksesta poikkeavalla tavalla tai ryhtyä muuhun aluetta koskevaan toimenpiteeseen tapauksissa, joissa se ei aiheuta muille osakkaille haittaa tai häiriötä taikka estä heitä vastaavanlaisella tavalla käyttämästä aluetta hyväkseen osakkuuden mukaisessa suhteessa.

Jos osakkaan 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun käyttöön tai alueeseen kohdistamaan toimenpiteeseen vaaditaan muussa laissa tarkoitettu lupa, osakkaalla on oikeus panna lupa-asia vireille.



Hyvä lausuntopyyntö viranomaisen näkökulmasta

- Hyvä maastokartta, josta selviää toimenpiteet ja kiinteistörajat
- Valokuvat
- Tiedossa olevat luontoarvot
- Ojitusyhtiön tilanne
- Saadut suostumukset
- Suunnitellut toimenpiteet ja arvio vaikutuksista
 - Plussaa, jos jo peilattu oikeisiin lainkohtiin (ei välttämätöntä)

Muita huomioita:

- Toistuvasti hankkeita vetävien hyvä pitää palaveri valvovan viranomaisen kanssa
 - Menettelyistä sopiminen, tieto lisääntyy kumpaankin suuntaan...



Otteita ELY-keskusten lausunnoista/vastauksista

”ELY-keskus katsoo, että työstä ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja haitallisia seurauksia, ja hanke voidaan siten toteuttaa ilman vesilain mukaista lupaa, kun noudatetaan seuraavia periaatteita:”

”Työhön tulee saada vesialueen omistajan (Pohjois-Kirkkonummen yhteisten vesialueiden osakaskunta) kirjallinen suostumus.”

”Työt eivät saa vaikuttaa Lamminjärven vedenkorkeuteen.”

”Ennen töiden aloittamista on selvitettävä vuollejokisimpukoiden esiintyminen hankealueella. Mikäli lajia löytyy, yksilöt on siirrettävä pois hankealueelta ELY-keskuksen poikkeusluvan mukaisesti.”

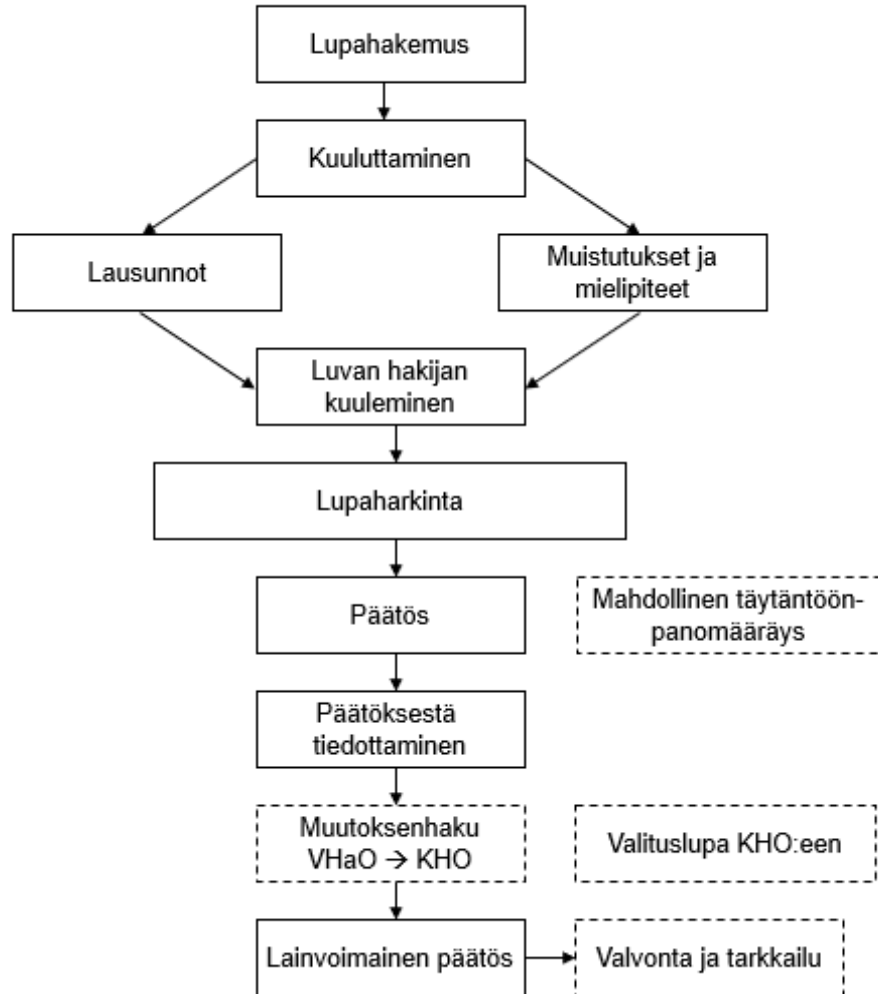
”Uoma on hankealueen kohdalla vesilain tarkoittama puro. ELY-keskus katsoo, että hanke voidaan toteuttaa suunnitelman mukaisesti. Hanke ei ennalta arvioiden vaaranna puron luonnontilan säilymistä vesilain 3 luvun 2 §:n tarkoittamalla tavalla eikä hankkeesta ennalta arvioiden aiheudu myöskään muita vesilain 3 luvun 2 §:ssä mainittuja haitallisia seurauksia. Näin ollen hanke voidaan toteuttaa ilman vesilain mukaista lupaa.”

”Kiitos ilmoituksesta. Työ voidaan puolestamme tehdä suunnitelman mukaisesti. Sillä ei ole sellaisia vaikutuksia vesistöön, joka aiheuttaisin vesilainmukaisen luvan tarpeen.”



Lupamenettely (AVI)

Lupakäsittelyn vaiheet kaaviona:



- Valtioneuvoston asetus vesitalousasioista
 - <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20111560>
- Vesilaki (erityisesti 3 ja 11 luvut)
 - <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587#L3P2>
- Ymparisto.fi
 - [https://www.ymparisto.fi/fi-asiointi luvat ja ymparistovaikutusten arviointi/luvat ilmoitukset ja rekisterointi/Vesilupa](https://www.ymparisto.fi/fi-asiointi-luvat-ja-ymparistovaikutusten-arviointi-luvat-ilmoitukset-ja-rekisterointi-vesilupa)